

บทที่ 1

บทนำ

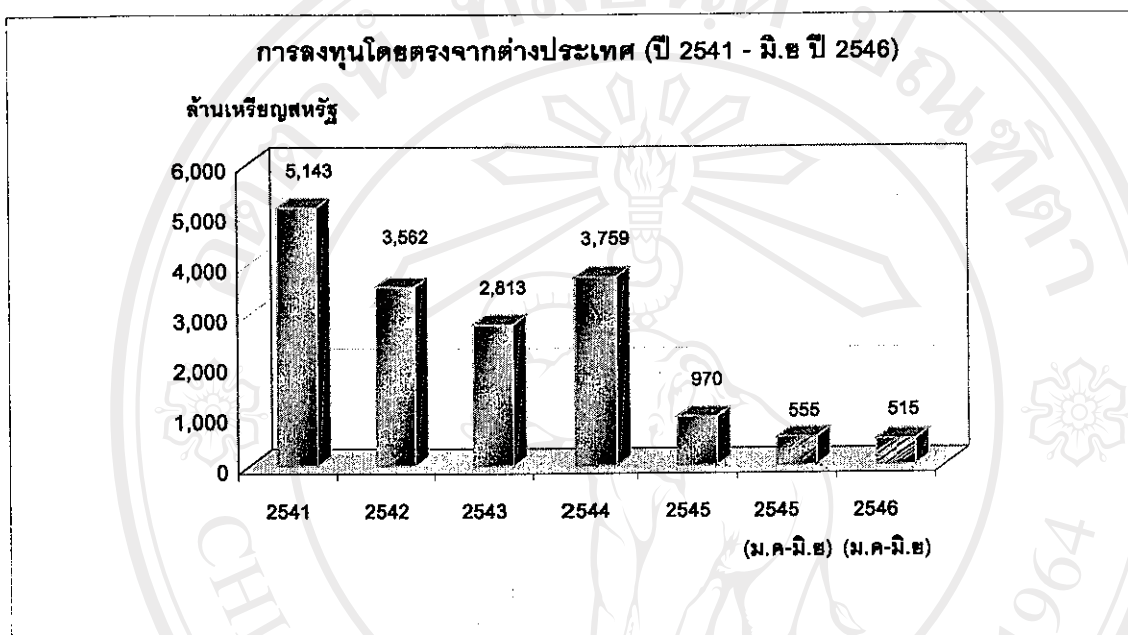
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศ นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อประเทศกำลังพัฒนาเรื่อยมา สำหรับประเทศไทยนั้น เงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศนับว่ามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจมาเป็นเวลานาน ในช่วงแรกเป็นลักษณะเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศโดยอยู่ในรูปเงินให้กู้ยืม และเงินให้เปล่าแก่รัฐบาล ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดีขึ้น ลักษณะของเงินทุนไหลเข้าได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอยู่ในรูปเงินลงทุนโดยตรง และเงินให้กู้ยืมแก่ภาคเอกชนมากขึ้น และหลังจากมีการเปิดเสรีทางการเงิน เงินทุนดังกล่าวมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น

ปัจจุบันนักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลของการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติในประเทศ ก่อให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมและภาคการส่งออก แต่การลงทุนจากต่างประเทศไม่ได้ส่งผลดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยทั้งหมด เพราะหลายกิจการ เข้ามาลงทุนโดยอาศัยประเทศไทยเป็นเพียงฐานการผลิตขั้นสุดท้ายเพื่อการส่งออกเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจหลีกเลี่ยงความจำเป็นที่ต้องรับการลงทุนจากต่างประเทศ เพราะยังมีกิจการอีกหลายประเภท ที่นักลงทุนในประเทศยังไม่มีขีดความสามารถที่จะดำเนินการได้ โดยลำพัง

ในปี 2545 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยลดลงทั้งในส่วนของเงินทุนเรือนหุ้น (Foreign Equity Investment: FEI) และเงินกู้ในเครือ (Direct Loan) ในช่วงที่ผ่านมา สาเหตุที่เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ลดลง หากพิจารณาจากเงินทุนไหลเข้าที่ลดลง อาจเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ยังเปราะบาง ธุรกิจส่วนใหญ่ยังมีกำลังการผลิตส่วนเกิน และสภาพคล่องในประเทศไทยอยู่ในระดับสูง อีกทั้งอัตราดอกเบี้ยในประเทศที่ต่ำ ทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนมาใช้เงินทุนในประเทศมากขึ้น ส่วนด้านเงินทุนไหลออก ในปี 2545 มีการไหลออกของเงินทุนเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นการคืนทุนของบริษัทและการเปลี่ยนโครงสร้างเงินทุน นอกจากนี้สาเหตุอีกส่วนหนึ่งยังเนื่อง มาจากภาวะสงครามสหรัฐฯกับอิรัก และโรคไข้หวัด SARS ซึ่งทำให้นักลงทุนขาดความมั่นใจที่จะเพิ่มการลงทุนในภูมิภาค แม้ว่าในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาโดยภาพรวม กระแสการลงทุนโดยตรงของโลกได้ไหลเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น แต่ในส่วนของการลงทุนโดยตรงมายังไทย(และประเทศในกลุ่ม

อาเซียน) กลับชะลอลงมากในปี 2543 – 2545 และกระเตื้องขึ้นบ้างเล็กน้อยในปีที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุมาจากประเทศผู้ลงทุนรายสำคัญของโลก อาทิ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ได้ลดปริมาณการลงทุนในต่างประเทศลง จากเศรษฐกิจโลกที่อยู่ในภาวะซบเซาขณะที่ความเชื่อมั่นในภาคธุรกิจปรับตัวลดลง

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2546)

จากข้อมูลสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ (Net Flows of Foreign Direct Investment) ณ สิ้นปี 2545 มีมูลค่า 970 ล้านดอลลาร์ ลดลงมากจากปี 2544 ถึงร้อยละ 74.2 ที่มีปริมาณเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ 3,759 ล้านดอลลาร์ สำหรับในช่วงครึ่งแรกของปี 2546 มีเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ 515 ล้านดอลลาร์ ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2545 ร้อยละ 7.2 สำหรับแหล่งที่มาของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้น ญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้ลงทุนอันดับหนึ่งในช่วงครึ่งแรกของปี 2546 ด้วยเงินลงทุนสุทธิ 251 ล้านดอลลาร์ รองลงมา ได้แก่ กลุ่มประเทศอาเซียน และสหภาพยุโรป ในขณะที่มีเงินลงทุนไหลออกสำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิเป็น -101 ล้านดอลลาร์ เนื่องจากการคืนเงินกู้ระหว่างบริษัทในเครือกับบริษัทแม่

ตาราง 1.1 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิจำแนกตามแหล่งที่มาของเงินทุน

ประเทศ	2545 (ม.ค.-มิ.ย.)	2546 (ม.ค.-มิ.ย.)
	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)
ญี่ปุ่น	346	251
อาเซียน	784	244
สหภาพยุโรป	-317	92
ไต้หวัน	18	18
สหรัฐอเมริกา	-150	-101
อื่นๆ	-126	11

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2546)

เงินลงทุนรูป เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) มีข้อดีกว่าเงินลงทุนรูปเงินกู้หลายประการ ประการที่ 1 FDI มีภาระผูกพันส่งเงินทุนคืนกลับน้อยกว่า แม้จะมี FDI รูปเงินกู้จากบริษัทในเครือ แต่ภายใต้ความเป็นกลุ่มบริษัทเดียวกัน ความยืดหยุ่นจะมากกว่า เช่น เมื่อผิดนัดชำระคืนรวมทั้งต้นทุนดอกเบี้ยต่ำกว่า

ประการที่ 2 FDI เป็นเงินทุนเข้ามาโดยเป้าหมายลงทุนระยะยาว การลงทุนนั้นเป็นทรัพย์สินและเป็นทุนที่สะสมภายในประเทศ

ประการที่ 3 FDI สะสมทุน (Capital Formation) ที่เข้ามาพร้อมประโยชน์จ้างงาน (Employment) ขยายโอกาสการค้าจากการขยายตลาดส่งออก (Exports) ซึ่งเห็นความสัมพันธ์ชัดเจนว่า FDI ที่เข้าไทยตลอด 15 ปีที่ผ่านมา เป็นส่วนสำคัญผลักดันไทยเป็นประเทศส่งออกที่สำคัญเพิ่มขึ้นในประชาคมโลก นอกจากนี้ สิ่งที่มาพร้อมกับ FDI ที่ไม่อาจวัดได้มูลค่า (Intangible Assets) เช่น การถ่ายทอดเทคโนโลยี ทั้งด้านฮาร์ดแวร์(เทคโนโลยีผลิต) และซอฟต์แวร์(การบริหารจัดการ) การพัฒนาทักษะความชำนาญให้แรงงานในประเทศ และการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในประเทศ เช่น ได้ผ่านการร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติ หรือทำธุรกิจร่วมกับบริษัทต่างชาติ

ด้านเงินลงทุนสำรองระหว่างประเทศ ไทยมีแนวโน้มจะขาดดุลบัญชีเดินสะพัดตั้งแต่ปี 2548 จากการนำเข้า ที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดุลบัญชีเดินสะพัดจะขาดดุล 100 ล้านดอลลาร์ในปี 2548 และ 1.1 พันล้านดอลลาร์ ในปี 2549 เงินลงทุนจากต่างประเทศจึงยังสำคัญ ที่จะช่วยชดเชยส่วนขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งจะมีส่วนช่วยรักษาฐานะดุลชำระเงินและทุนสำรองระหว่างประเทศของไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

สิ่งที่ไทยยังต้องพึ่ง FDI อีกด้านคือ หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ มีธุรกิจมากมายได้รับผลกระทบ ประเทศไทยยังต้องการเงินทุนที่จะเข้ามาฟื้นฟูกิจการ ที่ยังเป็นปัญหาคือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) โดย NPL ทั้งระบบ (จำแนกตามกลุ่มสถาบันการเงิน) ปี 2546 ยังมีสัดส่วนถึง 776,981 ล้านบาท เป็น 15.74% ต่อสินเชื่อรวม ซึ่งได้ลดลงจากปี 2541 ซึ่งมีหนี้ NPL ถึง 45.02% ต่อสินเชื่อรวม อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนี้ NPL ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง NPL บางโครงการยังมีโอกาสในธุรกิจ แต่ข้อจำกัดทุนในประเทศหรือขาดความสนใจจากกลุ่มทุนในประเทศ ดังนั้นการมีนักลงทุนต่างชาติเข้ามาซื้อกิจการ จึงเป็นหนทางจะช่วยให้บริษัทเหล่านั้น เดินหน้าต่อไปได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อหาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย ช่วงหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2546
2. เพื่อประยุกต์ใช้โคอินทิเกรชัน และแบบจำลองเอเวอรัคคอร์เรคชัน กับปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ
2. นำไปใช้เป็น แนวทางในการพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจ และกำหนดนโยบาย ที่สอดคล้องกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ประยุกต์ใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติด้วยเทคนิควิธี Cointegration และ ECM (Error Correction Model) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และพิจารณาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทศวรรษเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2540 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 ดังนั้นข้อมูลตัวแปรอื่นๆที่จะใช้ในการศึกษา จึงต้องเป็นข้อมูลอนุกรมรายเดือนด้วย สำหรับประเทศไทยมีการจัดทำข้อมูล GDP รายไตรมาส แต่ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล GDP เป็น รายเดือน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงใช้ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index: MPI) เป็นตัวแทน (ปราณี ทินกร, 2541 อ้างถึงใน

สมคจี ดิกษมัด และ นกดล บุรณะทง, 2546: ออนไลน) เนื่องจกหกดดัชนีมผลผลิตอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น สะทอนว่ผลผลิตโดยรวมสูงขึ้น นั่นคือการจ้างงานสูงขึ้น จะทำให้รายได้ในประเทศสูงขึ้น แต่ถ้ดัชนีมผลผลิตอุตสาหกรรมลดลง สะทอนว่ผลผลิตโดยรวมลดลง นั่นคือการจ้างงานลดลง และรายได้ลดลง

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศหนึ่ง มีความสนใจลงทุนระยะยาวในวิสาหกิจที่อยู่ในประเทศอื่นผู้ลงทุนโดยตรงจะมีอำนาจในการบริหารจัดการวิสาหกิจ เกณฑ์การกำหนดว่าการลงทุนเป็นการลงทุนโดยตรงหรือไม่ คือจะต้องลงทุนในหุ้นสามัญ หรือมีอำนาจในการออกเสียงอย่างน้อยร้อยละ 10 ในวิสาหกิจที่เป็นบริษัท หรือเทียบเท่าในวิสาหกิจที่ไม่ใช่บริษัท หลังจากนั้นการโอนย้ายต่างๆ ระหว่างวิสาหกิจที่ประกอบกิจการร่วมกัน ถือว่าเป็นการลงทุนโดยตรง การลงทุนโดยตรงนี้จะรวมถึง เงินลงทุนจากต่างประเทศในรูปของทุนเรือนหุ้น เงินกู้ และผลกำไรสะสม แต่กรณีของประเทศไทย ไม่นับกำไรสะสม นอกจากนี้ FDI ในงานศึกษานี้หมายถึงเฉพาะภาคเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคาร

1.5.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่า ทรัพยากร ที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศ หรือเป็นของชาวต่างประเทศ ในทางตรงข้าม ทรัพยากรของพลเมืองในประเทศแต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศ ก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์ในประเทศ

1.5.3 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate) โดยคำนวณมาจาก อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นเงิน \times (ดัชนีราคาต่างประเทศ / ดัชนีราคาภายในประเทศ)

1.5.4 อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) คือภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในประเทศไทยเงินเฟ้อวัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งเป็นดัชนีที่จัดทำโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้อัตราเงินเฟ้อเปรียบเทียบระหว่างในประเทศกับต่างประเทศ

1.5.5 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (Lending Rate) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบมีระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี นั่นคือ MLR (Medium Lending Rate) หรือ (Minimum Loan Rate) ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้อัตราดอกเบี้ยโดยเปรียบเทียบระหว่างในประเทศกับต่างประเทศ

1.5.6 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index : MPI) หมายถึง เครื่องชี้ระดับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมของงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง เปรียบเทียบกับระดับการผลิตภาคอุตสาหกรรมในปีฐานซึ่งเท่ากับ 100

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved